

Cent anys més de ràdio?

La digitalització ha transformat la producció, la distribució i el consum de la ràdio i li ha donat un impuls inesperat. Però el canvi no s'ha acabat. El seu futur és ple d'incògnites i, ara que fa cent anys, és un bon moment per preguntar-se com serà la ràdio que ha de venir, encara que la majoria de respostes necessitin temps per ser contestades.

Text > **JAUME SERRA I SAGUER**, delegat de PRISA Media a Catalunya i director del Centenari de Ràdio Barcelona

Iñaki Gabilondo, periodista radiofònic de referència durant més de tres dècades, sol assegurar que si li expliquen com serà la societat en moment determinat del futur és capaç, en només deu minuts, de contestar com serà la ràdio d'aquella època. Parteix de la premissa que la ràdio és el mitjà que més s'assembla a la gent de cada època. Les incerteses sobre com serà el món són molt més grans que quan ell va començar a fer aquesta afirmació. El dubte no ve de saber com serà la ràdio, sinó de com serà la societat i, sobretot, la tecnologia.

Fa quatre dies, l'univers dels mitjans de comunicació s'explicava amb tres canals: ràdio, premsa i televisió.

Tres categories exclusives d'accés a la informació i l'entreteniment de masses (podríem afegir-hi el cinema i la música) disponibles per al conjunt de la societat, en un panorama inamovible durant dècades i on els mitjans tenien un monopoli amb regles fixes. La tecnologia ha impactat pitjor en la premsa i la televisió que en la ràdio. La irrupció de la digitalització ha impulsat una era d'audificació, en un moment en què la competència per tenir l'atenció dels oients és més ferotge que mai.

Després de cent anys, sorgeixen deu preguntes, amb més intuïcions i tendències que respostes, sobre els reptes del mitjà:

1. En seguirem dient ràdio? El 2020, la BBC va obrir el debat sobre si la ràdio havia de seguir mantenint el nom o canviar-se a *audio* (i també si la televisió havia de dir-se *screen*). La corporació pública britànica —titular de la ràdio més antiga d'Europa— té un portal d'Internet amb la denominació *sounds* que engloba tots els seus serveis de so.

2. Per on l'escoltarem? Els *smartphones* o altaveus intel·ligents suposen una beneïda revolució per al consum de la ràdio. L'èxit del so ve determinat en bona manera per les facilitats d'aquestes tecnologies. L'FM anirà cedint pas al consum a través de canals digitals. En els cotxes, la ràdio perdrà el quasi monopoli davant la temptació de sistemes operatius i fabricants de vehicles d'excloure-la. La Unió Europea ja ha començat a desplegar una legislació que ha de preservar la recepció de la ràdio.

3. En directe o enregistrada? Tot i que es manté la força de la ràdio en directe, ja no és imprescindible la sincronització entre oient i emissor. La capacitat d'escoltar els continguts quan es vulgui (i des d'on es vulgui) ha estat un element revitalitzador per a la ràdio que creixerà.

4. El pòdcast substituirà la ràdio? La febrada del podàsting es va convertint en confluència entre ambdós models. El pòdcast nadiu seguirà tenint l'avantatge de la llibertat creativa i la falta de limitació temporal. Els operadors tradicionals tenen en l'*a la carta* (*on demand*) una nova vida per als continguts en línia, i les darreres dades d'audiència radiofònica demostren rejuveniment pel consum de nous oients a través dels pòdcasts.

>> La ràdio a través del mòbil i el pòdcast han canviat els hàbits de consum. (Foto: iSTOCK)

5. Canviaran els continguts informatius? La ràdio parlada ha estat la reina de la «darrera hora informativa» i dels butlletins a les hores en punt. Veurem fins a quin extrem aquestes dues característiques s'alteraran amb les alternatives que ja té l'oient de rebre inputs informatius actualitzats. Tampoc sabem si la ràdio caurà en la temptació de l'infoentreteniment ni com repartirà el pes entre informació i opinió. Probablement, el periodisme radiofònic ètic i responsable blindarà la ràdio davant de l'allau de notícies falses (*fake news*). Podria ser la clau del manteniment de la confiança de l'oient.

6. Què li passarà a la ràdio musical? A partir dels setanta del segle passat, la ràdio musical va connectar —durant generacions— els joves amb el mitjà. L'aparició de plataformes de música en línia en va augurar la desaparició, però de moment s'ha errat el pronòstic. Spotify no té el paper de prescripció ni la capacitat de crear comunitat —amb continguts exclusius o amb l'organització d'esdeveniments— que té la ràdio. El talent dels comunicadors podria ser la clau del seu futur.

7. Anem cap a una ràdio hiperpersonalitzada? La ràdio sempre ha estat feta de vincle personal entre qui la fa i qui l'escolta. L'afinitat acaba generant una familiaritat que encara podria ser més precisa amb la gestió que els emissors facin de les dades dels seus oients digitals. Podria haver-hi una veritable ràdio a la carta fins a límits insospitats.

8. Quina influència tindran les xarxes socials? Ja són per a la ràdio una nova eina d'interacció amb l'oient i d'autopromoció. Caldrà veure com influiran en la comunicació sonora el llenguatge i els formats d'èxit (missatges curts i sovint superficials) que han alterat la manera de consumir, sobretot

dels públics més joves. També veurem fins a on arribarà la convergència entre àudio i vídeo.

9. Què li passarà a la ràdio local? Res fa pensar que la proximitat informativa i la vinculació als esdeveniments locals no continuï despertant l'interès de l'audiència, però la ràdio local haurà de trobar fórmules que enforteixin les seves estructures i haurà de superar l'actual tendència a la precarietat, amb els nous codis de la publicitat.

10. Serà gratuïta o de pagament? La gratuïtat ha estat un dels avantatges de la ràdio i la publicitat ha esdevingut la seva principal font de finançament. La tecnologia hauria de permetre noves formes de publicitat, que podrien ser més efectives. No obstant això, les plataformes o la ràdio per satèl·lit obren les portes, amb èxit, al sistema de pagament com a alternativa a la publicitat.

D'altra banda, la sonada irrupció de la intel·ligència artificial de només fa uns mesos afegeix una nova pregunta, amb tant pes com les deu anteriors juntes:

Com la intel·ligència artificial afectarà la ràdio? Cal temps, però no costa gens d'imaginar ràdios només fetes amb veus clonades i sintètiques, substituint periodistes i locutors humans, amb els riscos que això suposa. També més capacitat per saber els gustos dels oients i noves formes de distribució.

Tot i els seus grans reptes, la ràdio (el centenari sistema de comunicació a través de la veu i el so) sembla que seguirà alimentant la imaginació de les persones els pròxims anys i dècades, i —potser— durant un segle més.

(Al novembre la SER i la UAB organitzen un congrés a Barcelona dedicat només al futur de la ràdio.)

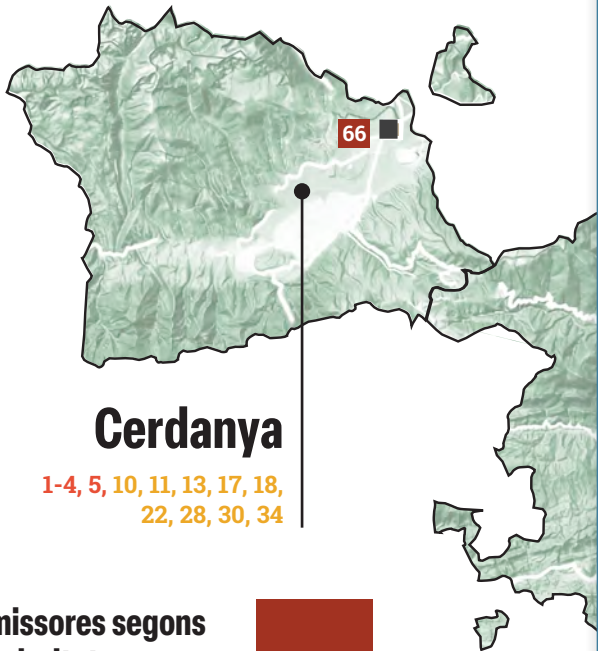

>> Les noves tecnologies i la intel·ligència artificial suposen grans reptes. (Foto: iStock)

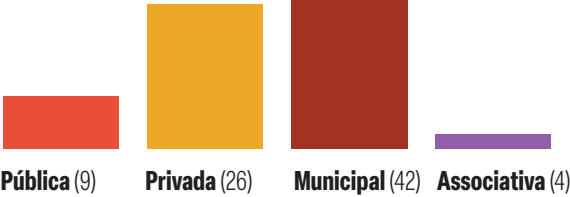
Mapa de la ràdio a les comarques gironines

1	Catalunya Ràdio
2	Catalunya Informació
3	Catalunya Música
4	iCat FM
5	RNE
6	RNE Radio 3
7	RNE Ràdio 4
8	RNE Radio 5 TN
9	RNE Radio Clásica
10	RAC 1
11	RAC 105
12	Ràdio Girona - SER
13	SER Catalunya
14	Los 40
15	Los 40 Classic
16	Cadena Dial
17	Flaix FM
18	Ràdio Flaixbac
19	Cadena 100
20	COPE
21	Ràdio Tele Taxi
22	Ràdio Estel
23	Ràdio Olot
24	Ràdio Ripoll
25	Ràdio Marina
26	Ràdio Capital
27	Onda Cero
28	Digital Hits FM
29	Europa FM
30	Gum FM
31	Kiss FM
32	La Mega Ràdio
33	Melodia FM
34	Pròxima FM
35	Rock FM
36	Som Reggae FM

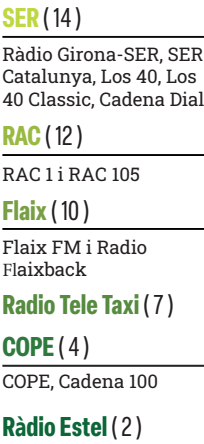
37	Bas Ràdio
38	Caldes FM
39	Girona FM
40	I Quart FM
41	La Veu de Sant Joan
42	Llagostera Ràdio
43	Nova Ràdio Lloret
44	Ona Vilamallà
45	Ràdio Arbúcies
46	Ràdio Banyoles
47	Ràdio Begur
48	Ràdio Besalú
49	Ràdio Bisbal
50	Ràdio Blanes
51	Ràdio Bonmatí
52	Ràdio Cabanes
53	Ràdio Campdevàdol
54	Ràdio Cap de Creus
55	Ràdio Cassà
56	Ràdio Celrà
57	Ràdio DOS 84
58	Ràdio l'Escala
59	Ràdio La Vall
60	Ràdio Les Planes
61	Ràdio Llançà
62	Ràdio Montgrí
63	Ràdio Palafrugell
64	Ràdio Palamós
65	Ràdio Platja d'Aro
66	Ràdio Puigcerdà
67	Ràdio Salt
68	Ràdio Sant Feliu
69	Ràdio Sant Gregori
70	Ràdio Sant Hilari
71	Ràdio Sant Joan
72	Ràdio Sarrià
73	Ràdio Tossa
74	Ràdio Vila-sacra
75	Ràdio Vilablareix
76	Ràdio Vilafant
77	Selva FM Breda
78	Selva FM Riells i Viabrea
79	Ripollès FM
80	RKDA Ràdio Castell
81	Amb2 FM
82	Ràdio 90

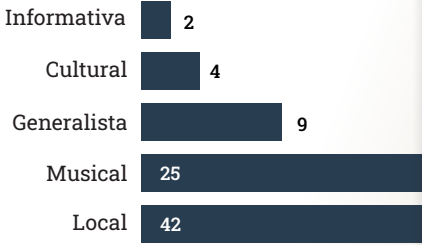
Emissores segons titularitat

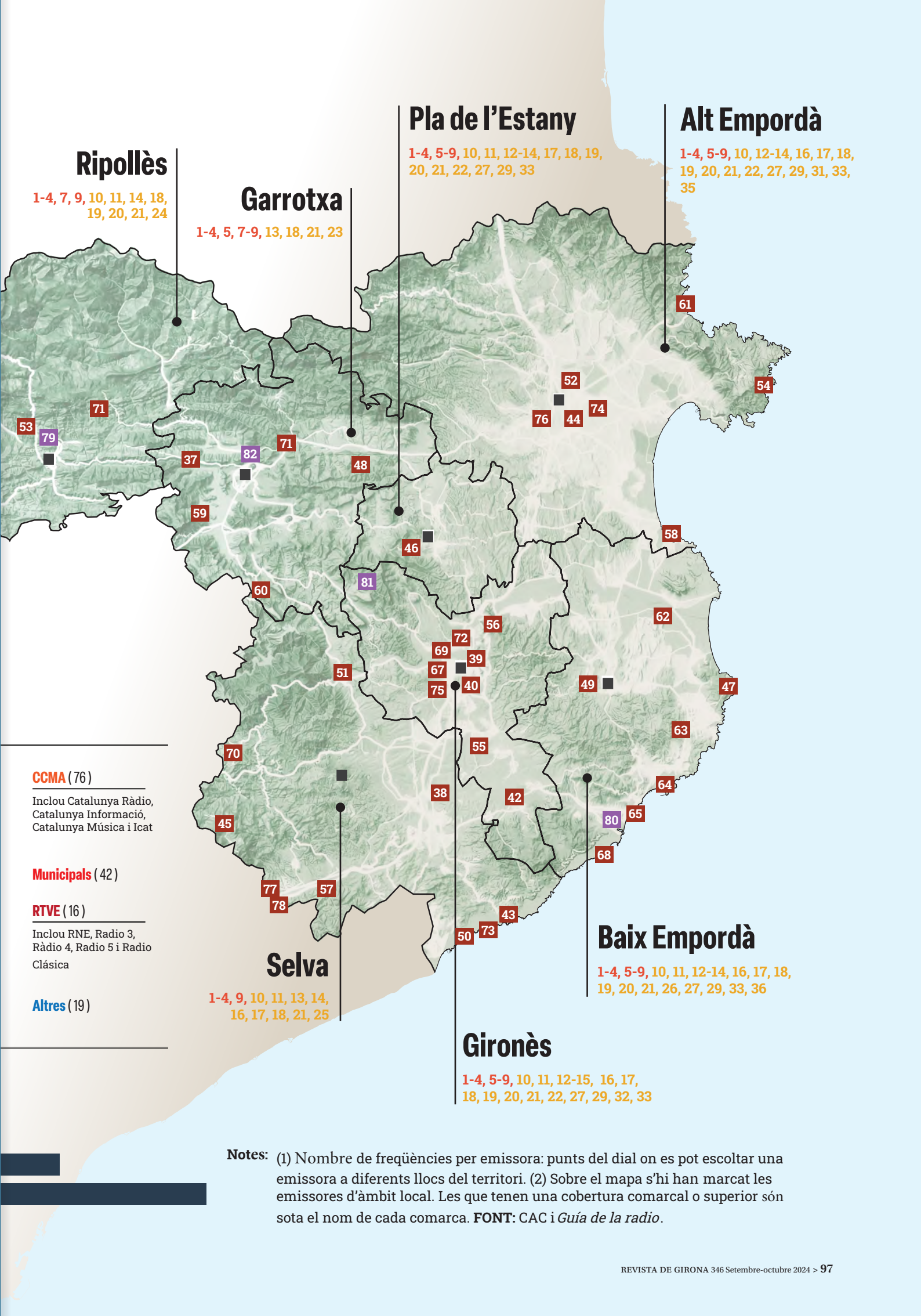

Nombre de freqüències per emissora

Emissores per temàtica

Ripollès

1-4, 7, 9, 10, 11, 14, 18, 19, 20, 21, 24

Garrotxa

1-4, 5, 7-9, 13, 18, 21, 23

Pla de l'Estany

1-4, 5-9, 10, 11, 12-14, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 27, 29, 33

Alt Empordà

1-4, 5-9, 10, 12-14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 27, 29, 31, 33, 35

CCMA (76)

Inclou Catalunya Ràdio, Catalunya Informació, Catalunya Música i Icat

Municipals (42)

RTVE (16)

Inclou RNE, Radio 3, Ràdio 4, Radio 5 i Radio Clásica

Altres (19)

Selva

1-4, 9, 10, 11, 13, 14, 16, 17, 18, 21, 25

Baix Empordà

1-4, 5-9, 10, 11, 12-14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 26, 27, 29, 33, 36

Gironès

1-4, 5-9, 10, 11, 12-15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 27, 29, 32, 33

Notes: (1) Nombre de freqüències per emissora: punts del dial on es pot escoltar una emissora a diferents llocs del territori. (2) Sobre el mapa s'hi han marcat les emissores d'àmbit local. Les que tenen una cobertura comarcal o superior són sota el nom de cada comarca. **FONT:** CAC i *Guia de la radio*.